



Iz spominov na očeta.

Spisal F. Palmák.

„**R**equiescat in pace! . . .“ je govoril duhovnik. Na njegovo krsto pa se je usipala črna prst, in kamenje je votlo bilo ob njo. Božje solnce pa je stalo na nebu in izlivalo svoje žarke na pogrebce, jih poljubljalo in bodrilo. Ob grobu pa smo stali mati, brat in jaz. Jokali smo. —

Kako sem bil takrat še majhen! Nisem imel še pet let in nič nisem vedel, kaj je svet, kaj njegove težave; nič nisem vedel, kaj naj pomeni, da stojimo tu in jokamo, nisem vedel, zakaj jokamo. Saj je vendar solnce tako ljubo sijalo, saj je bilo vendar v mladi prirodi vse tako sveže, vse živo, veselo; pestre pomladne cvetke so razširjale svoj polni vonj, mi pa smo stali ob grobu in plakali — jaz sam pa sem bil tako mlad, svež, poln življenja, prav kakor priroda . . . Res nisem vedel, zakaj jokam — in vendar je bil ta, ki smo ga pravkar izročili zemlji, moj oče . . .

* * *

Moj oče! . . . Kaj pa sem vedel, kaj to pomeni: moj oče. Komaj sem ga poznal, pred kratkim mi je bil atek vsak mož, ki je bil proti meni dober — zato, ker je bil dober tudi moj atek.

Bil sem še prav majhen, ko me je dostikrat vzel na kolena in me gugal, jaz pa, opasan s svetlo sabljico, sem mislil: „Sedaj sem vojak, korenjak, ki mu ga ni para na svetu.“ Da bi vedel takrat, kaj so pravzaprav vojaki, zakaj jih ima cesar — gotovo bi mislil, da ga ni v vsi vojski hrabrejšega. No, pa takrat sem bil star šele štiri leta.

Dobro se še spominjam, ko mi je prinesel nekoč knjigo s slikami — seveda je nisem imel nikdar v rokah, kadar ni bilo očeta — in s to knjigo sva sedela pri mizi, in atek mi je razlagal, kaj pomenijo slike.

„Atek, pogledjte, kakšna žival!“

„Da, da, vidiš, to je huda zver in živi samo v deželah, kjer je vedno in še bolj vroče kakor pri nas poleti, zime pa tam nimajo. Tej živali pravijo lev, je pa tako huda, da napade tudi človeka, ga raztrga in požre.“

Tedaj sem se že bal leva.

„Atek, če pa je tako huda, kdo pa jo je že videl tako natančno, da jo je potem narisal?“

In razlagal mi je, da so bili in so še močni in hrabri ljudje, ki se ne boje tudi velikih zveri, ampak vzamejo orožje in gredo kar nad leva. Neki jako močan človek da ga je prijel kar z rokami za vrat in ga zadavil.

To so ljudje!

„Atek, kaj ne, ko bom jaz velik, pa bom šel tudi nad leva?“

„Seveda, če boš močan in hraber.“

Močan in hraber bom — in zamislil sem se v bodoče čase, ko bom šel v vroče kraje, kjer je še bolj vroče kakor pri nas poleti, zime pa sploh ni, in bom videl leva; nič se ga ne bom bal, kar naravnost proti njemu pojdem in ga ubijem. O, da bi bil le tako močan kot tisti mož, ki ga je prijel in zadavil! —

„Atek, kdo pa je bil tisti mož, ki ga je prijel in zadavil?“

In atek mi je pripovedoval o možu, silnem in jakem, ki je živel pred davnim in davnim časom v onih vročih deželah, kjer so levi doma, in ki je bil tako močan, da je sam zapodil vso sovražno vojsko v beg in ki je strgal nekoč vse verige, s katerimi so ga sovražniki zvezali ponoči. Tak je bil tisti, ki je zadavil leva. — Ah, da bi mogel biti jaz tako močan! Šel bi k levom in vse podavil.

Atek mi je tudi povedal, da mlade leve love in krote. Takega leva je tudi on že videl. —

Tako sva se pogovarjala z očetem, sedela pri mizi in kramljala o tem in onem. In vse sem ga razumel, saj sem bil star že štiri leta in nosil sem že hlačice . . .

* * *

Nekega dne pa, ko je že začel kopneti sneg, atek ni vstal, četudi je že solnce dolgo časa sijalo. Nič mi ni hotel odgovarjati, samo gledal me je tako čudno. Mamica pa je hodila okolo njegove postelje tiho, po prstih in ga časih kaj vprašala, on pa ni nič odgovoril — samo gledal je tako čudno, mamica pa je jokala in odvedla mene v drugo sobo. Prišel je k nam tudi gospod, visok, z naočniki in dolgo črno brado; ta je šel k očetu, pa ga prej ni bilo nikdar pri nas. Jaz nisem smel za njim v sobo. Črez nekoliko časa pride zopet iz sobe. Majal je resno z glavo — mamica pa je še bolj jokala. —

Nekaj dni potem sem smel v sobo k očetu. Pa bilo me je strah pri njem: v sobi je bilo temno, okna so bila zastrta, da ni prihajal niti en solnčni žarek noter, dišalo je čudno — pozneje sem začutil tak vonj v bolnici — atek pa je ležal na postelji, skrbno odet in bled, veliko bolj bled kot prej in zopet ni nič govoril, samo gledal me je in to tako čudno . . . Bilo me je res strah pri njem. —

Nekoč pa sva bila oba z mamico v njegovi sobi. Bilo je kak teden dni pozneje, ko je zbolel.

„Prosim, popravi mi blazino, tako težko ležim,“ in mati mu je popravila blazino in črez nekaj časa je odšla iz sobe. Jaz pa sem ostal notri in gledal očeta, ki je ležal mirno, obrnjen v steno. Črez nekoliko časa se vrne mamica in pravi:

„Ali ležiš sedaj laže?“

Nič odgovora . . .

Stopila je k postelji, se nagnila k njemu in se ga dotaknila:

„Jezus, Marija! Umr! je!“ In zgrudila se je ob postelji — nema, tiha . . .

Jaz pa sem začel jokati, klicati očeta, mamico, nihče se mi ni odzval. Tekel sem iz sobe in ravno mi pride naproti tisti gospod z naočniki in črno brado — slišal sem, da mu je rekla mamica vedno: gospod doktor. — Ta stopi hitro v sobo in jaz za njim. Pristopi k postelji, dvigne mater in jo položi na stol, pogleda očeta in se obrne k meni:

„Dečko, oče ti je umrl!“

Odprl sem široko usta in ga gledal: Kaj bi atek umiral? Kaj pa je to? Ali je to tako hudo? Kaj pa je z mamico? — Odvedli so me k sosedi, prijazni gospé, in kmalu za nami je prišla mamica — jokala je neprestano. Stopil sem k nji, in ona me je božala po glavici:

„Da, da, atek je umrl, tvoj dobri atek; Bogec je vzel njegovo dušico k sebi, mi pa smo sedaj sami. Izgubili smo ga!“

Nisem razumel, zakaj mamica joče, odšel sem k oknu in gledal ven . . . Kaj je to: atek je umrl? Bogec je vzel njegovo dušico k sebi, življenja ni več v njem? — Šel sem, da vidim očeta. — Ležal je na postelji bled kakor zadnje dni — ne, ne čisto bled, zopet je nekaj rdečice na licu — pa bi ne bilo življenja v njem?! Bogec naj bi vzel njegovo dušico? Čemu mu bo? —

„Atek, saj nisi umrl!“ — Nič odgovora. Tedaj pa me je bilo groza, strah me je bilo in tekel sem k sosedi. — Tedaj sem jokal. —

Bratec je bil starejši od mene in je hodil že v prvi razred. Slišal je že zunaj, da je atek umrl, in pritekkel je vesel domov:

„Mamica, ali je res atek umrl?“

Bila sva otroka in nisva razumela, kaj je to.

V gozdu.

*V snežene plašče lesovje
ogrnil je beli sneg,
nikjer nič zelenja, življenja,
molčita dolina in breg.*

*Ob hrastu ponosnem lipa
zasanjala zimski je sen,
utrujen pod težo sneženo
uklonil se je meklen.*

*Nad lesom pa sklanja se zima
in stresa sneženo glavó;
vse mrtvo in strto, le vrani
mrtvaško pesem pojó . . .*

Osojski.